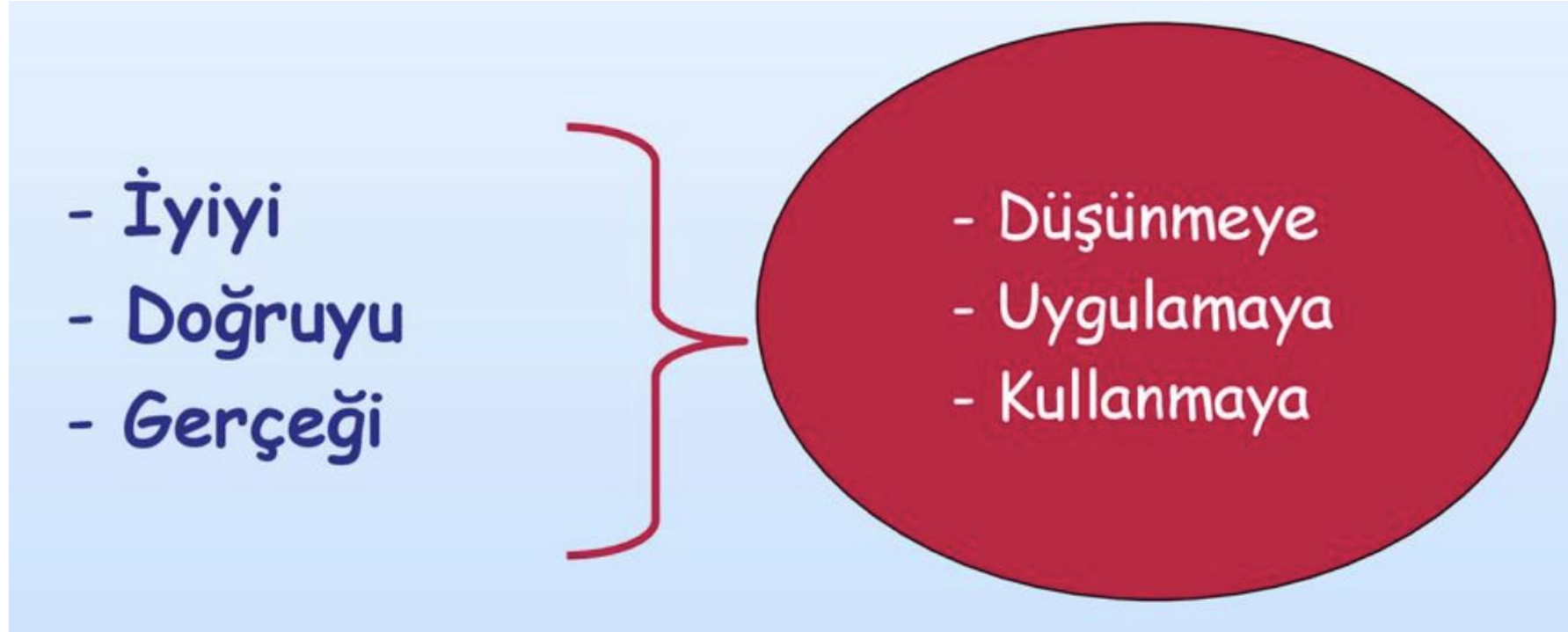

MAKALE HAZIRLAMA ETİĞİ

Prof. Dr. H. Seda VATANSEVER

Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Histoloji-Embryoloji AD, Manisa, Türkiye
Yakın Doğu Üniversitesi, DESAM Enstitüsü, Lefkoşe, Kuzey Kıbrıs

- Ethos (Karakter-Terbiye)

ait kuram ve kurallar

- Yasalardan farklı olarak, çoğunlukla yazılı ve kesin kurallar içermez
- Zamanla değişen koşullara, toplumsal gereksinime ve bilimsel gelişmelere bağlı olarak değişmeler gösterebilir
- ANCAK
 - İyilik etme
 - Kötülük etmeme
 - Adil davranma
- gibi ana belirleyiciler hiçbir zaman değişmez

Makale Hazırlama Etiği

- Derginin istediği
- Yazarın istediği
- Diğer istekler

Yazarların Etik Sorumlulukları-Dergi *Açısından*

- Çalışma özgün olmalı
- Atıflar doğru yapılmalı
- Çalışmanın oluşturulmasında içeriğe katkı sağlamayan kişiler, yazar olarak **belirtilmemeli**
- Yayınlanmak üzere gönderilen tüm çalışmaların varsa çıkar çatışması teşkil edebilecek durumları ve ilişkileri açıklanmalıdır.
- Yazar(lar)dan değerlendirme süreçleri çerçevesinde makalelerine ilişkin **ham veri talep edilebilir**; böyle bir durumda yazar(lar) beklenen veri ve bilgileri yayın kuruluna sunmaya hazır olmalıdır.

Yazarların Etik Sorumlulukları-Dergi *Açısından*

- Veri kullanımı veya deneysel etik belge
- Değerlendirme aşamasında çalışmasıyla ilgili bir yanlış ya da hatayı fark edildiğinde bilgilendirme, düzeltme veya geri çekme yükümlülüğü
- Yazarlar çalışmalarını aynı anda birden fazla derginin başvuru sürecinde bulunduramaz.
 - Her bir başvuru önceki başvurunun tamamlanmasını takiben başlatılabilir.
 - Başka bir dergide yayınlanmış çalışma dergiye gönderilemez.
- Değerlendirme süreci başlamış bir çalışmanın yazar sorumluluklarının değiştirilmesi (yazar ekleme, yazar sırası değiştirme, yazar çıkartma gibi) teklif edilemez.

*Yazarların Etik Sorumlulukları-**Yazar*** *Açısından*

- Kendi çalışmasından usulüne uygun olarak kaynak göstermeden alıntı yapmak
- Etik ilkeleri ile bağdaşmayan diğer davranışlarda bulunmak
- Adayan gerçek dışı veriler sunması (örneğin aslında olmayan verileri veya iki yazarlı bir makaleyi tek yazarlı gibi sunması, vb) kesinlikle özür kabul edilemeyecek bir olaydır ve adayın akademik kariyeri ile ilgili olarak çok olumsuz bir değerlendirme yapılmasına gerekçe oluşturur

- 1. Uydurma (fabrikasyon)
- 2.Çarpıtma (falsifikasyon)
- 3.Aşıırma (plajerism,intihal)
- 4.Çoklu yayın (duplikasyon)
- 5.Dilimleme (salamizasyon)
- 6.Kurum desteğini belirtmemek
- 7.Yazarlık haklarını değiştirmek
- 8.Kaynakların yanlı seğimi

*Yazarların Etik Sorumlulukları-**Yazar*** *Açısından*

- **Uydurma:** hayali veriler sunmak, rapor etmek
- **Çarpıtma:** Değişik sonuç verecek şekilde değişiklik yapmak, sonuçları değiştirmek
- **Aşırma:** Başkalarının fikirlerini, yöntemlerini, yazılarını ve şekillerini sahiplerine, usulüne atıf yapmadan ve gerektiğinde sahiplerinden izin almadan kedisine aitmiş gibi kullanmak
- **Duplikasyon:** Tekrar yayım, Aynı araştırma sonuçlarını birden fazla yayınlamak ve yayınlama girişiminde bulunmak

*Yazarların Etik Sorumlulukları-**Yazar*** *Açısından*

- **Dilimleme:** Bir araştırmamanın sonuçlarını, araştırmamanın bütünlüğünü bozacak şekilde ve uygun olmayan biçimde parçalara ayırarak çok sayıda yayın yapmak veya yayınlama girişiminde bulunmak
- Destek kurumun adını **yazmamak**
- Birden fazla araştırmacının olduğu yayınlarda, katkısı olanların onayını almadan isimleri **çıkartmak**, yazar sıfatını hak etmeyen yazar/lar **eklemek**, yazar sıralamasını uygun olmayan biçimde **değiştirmek**

- Gerçek sıklığı saptamak olanaksız !
- A.B.D. :12 yılda 200 duyuru/30 doğrulanma
- A.B.D. :(NIH)Araştırma projelerinde 1/2000
- A.B.D. NSF Anketi: Doktora öğrencileri ve öğretim üyelerinin % 12-40'ı bilimsel yanıltmaya şahit olduklarını bildirmişlerdir

Uygun Olmayan Yazarlık

- Hakkı olduğu halde adı konmayanlar
- Hakkı olmadığı halde adı konanlar
- “Gölge yazarlık, onursal yazarlık, hediye yazarlık”
- *Bölüm başkanı, parayı bulan, araştıracının arkadaşı, eşi, dostu..., hastaları, kanı, idrarı sağlayan...

”Hakkı olanların hepsinin adı olmalı, hakkı olmayanların hiçbirinin adı olmamalı...”

“Araştırma sonuçları araştırmayı yapanların tümünün isimleriyle yayınlanır. Araştırmanın tasarlanması, planlanması, yürütülmesi ve yayına hazırlanması aşamalarında etkin katkıda bulunmamış kişilerin isimleri yazar isimleri arasına katılamaz”

Çift Yayın (Dublikasyon)

- Editörlere danışıp izin almadan orijinal bir çalışmanın aynen veya sonuçlarıyla başka bir yayın organında yayınlanması
- Dergilerin, hakemlerin, editörlerin kaynaklarını boşa harcamak
- Okuyucuya, araştırmacıya, bilime saygısızlık
- Farklı dillerde, farklı okuyucu kitlesine hitap etme gerekçesi yeterli değil !
- Dergilerin telif hakkı sorunu

Kabul Edilebilir İKinci Yayın

- Her 2 editörün onay yazısı olması
- İki yayın arasında en az 1 hafta olması
- İkinci yayının farklı okuyucu kitlesine hitap etmesi
- İkinci yayının birincinin veri ve yorumları ile aynı olması
- İkinci yayında dip not olarak ilk yayının belirtilmesi

“Poster, kongre bildirisi ikinci yayın sayılmaz”

- Tek bir yazıda sunulabilecek veri, bulgu, fikirleri yapay olarak bölerek birden fazla yayın haline getirmek:
 - *yayın sayısını arttırmaya yönelik
 - *önceki yayını kaynak göstermemek
 - *önceki yayından yeterli düzeyde farklılık göstermeyen yayınlar

- Tasarımı, yürütülmesi veya yazımına katkı olmadan başkasına ait tezi makale haline getirip yayınlamak
- Yazarlık kriterlerine karşı

Hazır bir eserin makale olarak yazımı yazarlık değil !

Tez sahibinin haberi veya adı olması yeterli değil !

ÜNİVERSİTELER ARASI KURUL BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ YÖNERGESİ

- **Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler**
- **a) İntihal:**
 - Başkalarının özgün fikirlerini, metotlarını, verilerini veya eserlerini bilimsel kurallara uygun biçimde atıf yapmadan kısmen veya tamamen kendi eseri gibi göstermek,
- **b) Sahtecilik:**
 - Bilimsel araştırmalarda gerçekte var olmayan veya tahrif edilmiş verileri kullanmak,
- **c) Çarpıtma:**
 - Araştırma kayıtları veya elde edilen verileri tahrif etmek, araştırmada kullanılmayan cihaz veya materyalleri kullanılmış gibi göstermek, destek alınan kişi ve kuruluşların çıkarları doğrultusunda araştırma sonuçlarını tahrif etmek veya şekillendirmek,
- **ç) Tekrar yayım:**
 - Mükerrer yayınlarını akademik atama ve yükselmelerde ayrı yayınlar olarak sunmak,
- **d) Dilimleme:**
 - Bir araştırmanın sonuçlarını, araştırmanın bütünlüğünü bozacak şekilde ve uygun olmayan biçimde parçalara ayırıp birden fazla sayıda yayımlayarak bu yayınları akademik atama ve yükselmelerde ayrı yayınlar olarak sunmak,
- **e) Haksız yazarlık:**
 - Aktif katkısı olmayan kişileri yazarlar arasına dâhil etmek veya olan kişileri dâhil etmemek, yazar sıralamasını gerekçesiz ve uygun olmayan bir biçimde değiştirmek, aktif katkısı olanların isimlerini sonraki baskılarda eserden çıkartmak, aktif katkısı olmadığı hâlde nüfuzunu kullanarak ismini yazarlar arasına dâhil ettirmek,

- **Diğer etik ihlal türleri şunlardır:**
- a) Destek alınarak yürütülen araştırmalar sonucu yapılan yayınlarda destek veren kişi, kurum veya kuruluşlar ile bunların katkılarını belirtmemek,
- b) Henüz sunulmamış veya savunularak kabul edilmemiş tez veya çalışmaları, sahibinin izni olmadan kaynak olarak kullanmak,
- c) Yayınlarında hasta haklarına riayet etmemek,
- ç) İnsanlarla ilgili biyomedikal araştırmalarda veya diğer klinik araştırmalarda ilgili mevzuat hükümlerine aykırı davranmak,
- d) İncelemek üzere görevlendirildiği bir eserde yer alan bilgileri eser sahibinin açık izni olmaksızın yayımlanmadan önce başkalarıyla paylaşmak,
- e) Bilimsel araştırma için sağlanan veya ayrılan kaynakları, mekânları, imkânları ve cihazları amaç dışı kullanmak,

- **Diğer etik ihlal türleri şunlardır:**
- g) Bilimsel bir çalışma kapsamında yapılan anket ve tutum araştırmalarında katılımcıların açık rızasını almadan ya da araştırma bir kurumda yapılacaksa ayrıca kurumun iznini almadan elde edilen verileri yayımlamak,
- ğ) Araştırma ve deneylerde; hayvanlara ve ekolojik dengeye zarar vermek, çalışmalara başlamadan önce alınması gereken izinleri yetkili birimlerden yazılı olarak almamak, mevzuatın veya Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin ilgili araştırma ve deneylere dair hükümlerine aykırı çalışmalarda bulunmak,
- h) Araştırmacılar veya yetkililerce, yapılan bilimsel araştırma ile ilgili olarak muhtemel zararlı uygulamalar konusunda ilgilileri bilgilendirme ve uyarma yükümlülüğüne uymamak,
- ı) Bilimsel çalışmalarda, diğer kişi ve kurumlardan temin edilen veri ve bilgileri, izin verildiği ölçüde ve şekilde kullanmamak, bu bilgilerin gizliliğine riayet etmemek ve korunmasını sağlamamak,

- **Diğer etik ihlal türleri şunlardır:**
- J) Akademik atama ve yükseltmelere ilişkin başvurularda bilimsel araştırma ve yayınlara ilişkin yanlış veya yanıltıcı beyanda bulunmak.
- k) Akademik teamüllere aykırı olarak bir doçent adayında etik açıdan beklenmeyen tutum ve davranışlarda bulunmak.

Bilimsel Yayınlarda Etik Sorunların Ortaya Çıkma Sebepleri

- Bilim ve bilginin cazibesi
- Hemen şöhret olma isteği
- Kolay kazanç elde etme içgüdüğü
- Akademik yükselme
- Bulunduğu makamı/konumu koruma hırsı
- Kolaylıcılığı tercih etme içgüdüğü
- Yanlışı örnek alma zaafı
- İleri teknolojinin oluşturduğu olanaklar
- Sahteciliğin yapılma sınızsızlığı ve cazibesi
- Doyumsuzluk
-

Bilimsel Yayınlarda Etik Sorunların Ortaya Çıkma Sebepleri

- Masabaşı yayın
- Çıkar veya para karşılığı izim yazma
- Aynı verilerin sıra ve/veya yerini değiştirerek yayın yapma
- Öğrencisinin çalışmasına isim koydurma, çalışmada emeği olmayanların ismini koyma/koydurma
- Yayın ve atıf paslaşması
- Sahte veya hileli olduğunu bildiği halde yayın yapma
- Büyük araştırma gruplarına katılarak hiç makale yazmadan yayın sahibi olmak (CERN örneği gibi)

Bilimsel Yayınlarda Etik Sorunların Ortaya Çıkma Sebepleri

- Dergi Kendine Atfının Etkisi: Energy Education Science and Technology Örneği.
- EEST deki 633 adet yayına 7727 kez atıf yapılmış (%6 sı EEST dışı dergi)
- Derginin Journal Citation Reports dışında kalma riski
 - Dergi etki faktörü yükseltme arzusu

Şişme Dergi Şişme Atıflar

Bilimde Etik Dışı Davranışın Nedenleri

- Nedenlerin **başında**
 - bireylere akademik aşamaların başlangıcında bilimsel araştırma eğitiminin ve disiplininin verilmemesi,
 - bilimsel araştırma etiğinin öğretilmemesi

Bilimde Etik Dışı Davranışın Nedenleri

- Yükselme ve eşitleri arasında kabul görme gibi insan doğasının parçası olan ve insanlığın yaptığı atılımlarda da belirleyici bir rol oynayan
 - **duygular aşırı hırs derecesine vardığında, bilimsel etiğin çiğnenmesi olasılığı artabilir**

Bilimde Etik Dışı Davranışın Nedenleri

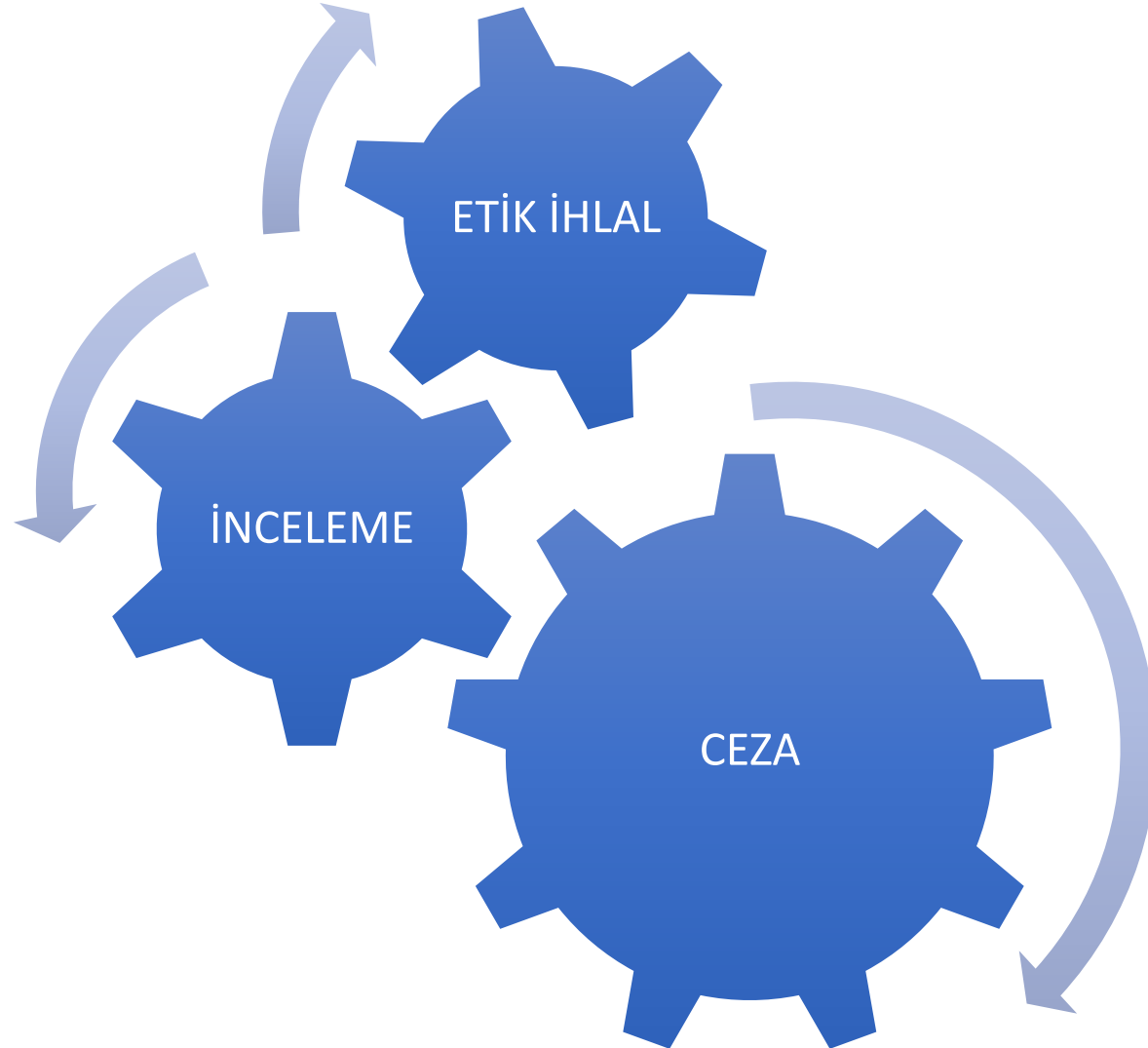
- Fazla sayıda yayın yapılması ile bilimde saygınlığın her zaman artacağı yanılıdır

“Günümüzde, bilimsel yayınların sayısı genelde başarı ölçütü gibi değerlendiriliyorsa da, bilimsel niteliğin nicelikten çok daha önemli olduğunun bilinmesi gerekir”

Bilimde Etik Dışı Davranışın Nedenleri

- Parasal destek alan kurumlar ve burada çalışan bilim insanlarının aldıkları maddi destekler ile hızla yayın yapmağa isteği bir diğer nedendir.
- Elde edilen burs, proje veya sanayi desteğini yitirmemek için de bilimde etik dışı kusurlu bir davranışa sığınılabilir.

Bilimde Etik İhlal Sonucu İnceleme Süreci

Bilimde Etik İhlal Sonucu İnceleme Süreci

- Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemlerde bulunduğu tespit edilen kişiler hakkında ilgili mevzuat uyarınca gerekli disiplin ve diğer idari, hukuki ve cezai işlemlerin yapılması için durum Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına bildirilir.

- **(1) İntihal, sahtecilik ve çarpıtma**
 - şeklindeki etik ihlallerinde inceleme başlatılması herhangi bir süre sınırlamasına tabi değildir.
 - Ancak bunların haricindeki etik ihlallerinde eylemin gerçekleştiği tarihten itibaren on yıl geçtikten sonra etik inceleme yapılamaz.
- **(2) İntihal, sahtecilik ve çarpıtma haricindeki**
 - diğer etik ihlallerinde, etik ihlal teşkil eden eylemin öğrenildiği tarihten itibaren iki yıl içinde etik inceleme başlatılmaması halinde etik ihlal iddiası incelenemez.
- **(3) Eserin tamamen veya kısmen tekrar yayımlanması** ile akademik atama ve yükselmelerde kullanılması halinde yukarıda belirtilen zamanaşımı süreleri yeniden işlemeye başlar.

- Bir araştırmacının diğer bir araştırmacının sergilediği etik dışı davranışa tanık olması veya bunu saptamasıdır
 - Eğer bir bilim insanı, bir bilimsel kurum veya dergide çalışan bilimsel konulardan sorumlu bir kişi bilim etiğine ters bir davranış olayına tanık olmuşsa veya saptamışsa **eyleme geçmek zorundadır**.
 - Eğer bir araştırma henüz yayınlanma aşamasına gelmeden böyle bir davranış gözlenir de buna karşı eyleme geçilmezse, hem bu grubun çalışmasında yer alan diğer kişiler, hem de hedeflenen araştırma zarar görecektir.
 - Daha geniş anlamda ele alınırsa, tek bir etik dışı davranış olgusunda bile, bu davranışı sergileyenin yanı sıra **diğer** bilim insanları ve içinde buldukları **kurum** da zedelenecektir.

Bilimde Etik İhlalin Belirlenmesi

- Etik dışı davranışın cinsi ve kategorisi iyi tanımlanmalı, bu davranışın doğası ve türü konusunda bir değerlendirme yapılmalıdır.
- **Örneğin** 'uydurmacılık' ile 'sahtecilik' arasında derece farkı vardır. Bunun da etik açıdan değerlendirmesi yapılmalıdır.

Bilimde Etik İhlalin Belirlenmesi

- Bilimde etik dışı bir davranış belirlendiğinde soruşturmada ‘yanlışlık’ ile ‘kötü niyet’ arasındaki fark ayırt edilmeye çalışılmalıdır.
- Eğer araştırmada yanlış sonuçlar saptanmışsa, bunlar aynı yayın organında düzeltilmeli veya yayın ve sonuçları bilimsel ortamda **geri çekilmelidir**.

Bilimde Etik İhlalin Belirlenmesi

- Ön ve temel araştırmanın yapılacağı süre olayın özelliğine bağlı olarak belirlenmelidir.
 - Eylem kanıtlandığında uygulanacak soruşturma **kuralları önceden belli** olmalıdır.

Bilimde Etik İhlalin Belirlenmesi

- Etik ihlallerine ilişkin araştırma gizli tutulmalıdır.
 - Ancak, bir yandan gizlilik gerekirken, öte yandan gerçeği ortaya çıkartmada bir ikilem söz konusu ise, gerçeği açıklama seçeneğine **öncelik verilmelidir**.

Bilimde Etik İhlalin Belirlenmesi

- Etik ihlallerine ilişkin araştırma sonuçlanıp kusurlu bir davranış ortaya çıktığında, soruşturma kuralları içinde yapılıp sonuçlandırılmalıdır.

Sonuçta, üniversite veya başka bir bilimsel kuruluştaki kusurlu davranışın çeşidine göre kuruma ait yönetmelik ve kurallarına uygun bir cezalandırma söz konusu olur.

• AŞIRMA (İNTİHAL)

Etığe Aykırı Davranışlar	Yaptırımlar		
	Doçentlik Sınav Yönetmeliği (11.md)	Disiplin Yönetmeliği	Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK)
Başkasının verilerini, çalışmasını atıf yapmadan kısmen/tamamen almak veya sunmak,	Bir daha doçentlik sınavına başvuramama	11-a/3: Üniversite öğretim mesleğinden çıkarma cezası	5846 s.FSEK 71-1 ve 3: İki yıldan dört yıla kadar hapis ve 50 -150 bin TL para cezası (Eylemin ağırlığına göre her ikisine birden hükm olunabilir)
Başkasının hipotez aşamasındaki fikirlerini aşırarak kendine mal etmek,			
Yabancı dilden tercüme yaptıklarını kendi yazmış gibi göstermek.			

Bilimde Etik İhlal Sonucu İnceleme Süreci

• SAHTECİLİK

Etığe Aykırı Davranışlar	Yaptırımlar	
	Doçentlik Sınav Yönetmeliği (11.md)	Disiplin Yönetmeliği
Sunulan belgeyi gerçeğe aykırı düzenlemek ya da belgeyi değiştirmek veya gerçeğe aykırı belgeyi bilerek kullanmak,	Bir daha doçentlik sınavına başvuramama	9-c: Kademe ilerlemesinin durdurulması cezası
Araştırmaya dayanmayan veriler üretmek, raporlamak, yayınlamak,		
Yapılmamış bir araştırmayı, çalışmayı yapılmış göstermek.		

- **SAHTECİLİK**

X, bir araştırma kuruluşuna, "Türkiye'deki İnsan Kaynakları Uygulamaları"nı tanımlamak üzere bir proje teklifi verir. Teklifi kabul gören X, 1 yıl boyunca canla başla çalışarak projesini tamamlamak üzere neredeyse Türkiye'nin tüm bölgelerini dolaşır. Fakat X, tüm çabalarına rağmen iki bölgeden çok sınırlı sayıda veri elde eder. Elinde bulunan veriler bu bölgelerdeki uygulamaların tanımlanabilmesi için sayıca yeterli değildir.

X, yaptığı incelemede aslında bu iki bölgeden elde ettiği sınırlı sayıdaki verilerin birbirinden çok da farklı olmadığını fark eder. Proje teslim süresi sona ermekte olan X, bu bölgelerden elde ettiği sınırlı sayıdaki verilere dayanarak kendisi **yeni veriler üretir**. Bu şekilde ilgili bölgelere ilişkin anlamlı bir tanımlama yapabilecek sayıya ulaşan X raporunu tamamlayarak araştırma kuruluşuna teslim eder.

Bilimde Etik İhlal Sonucu İnceleme Süreci

• ÇARPITMA

Etığe Aykırı Davranışlar	Yaptırımlar	
	Doçentlik Sınav Yönetmeliği (11.md)	Disiplin Yönetmeliği
Araştırma kayıtlarını, verilerini tahrif etmek,	1-3 yıl arası doçentlik sınavlarına girme yasağı	8-i ve 8-n: Aylıktan kesme cezası
Araştırmada olmayan yöntem, cihaz, materyalleri kullanmış göstermek,		
Araştırma hipotezine uymayan verileri değerlendirmeye almamak,		
İlgili teori, varsayıma uydurmak için verilerde, sonuçlarda oynamak.		

• DUPLİKASYON

Etik Aykırı Davranışlar	Yaptırımlar	
	Doçentlik Sınav Yönetmeliği (11.md)	Disiplin Yönetmeliği
Araştırma sonuçlarını birden fazla yerde yayımlamak.	O yıl yapılan doçentlik başvurusunun reddi	5-e: Uyarma cezası; kasıtlı olması halinde 8-d: Aylıktan kesme cezası

Bilimde Etik İhlal Sonucu İnceleme Süreci

• DİLİMLEME

Etığe Aykırı Davranışlar	Yaptırımlar	
	Doçentlik Sınav Yönetmeliği (11.md)	Disiplin Yönetmeliği
Araştırma sonuçlarını bütünlüğü bozacak şekilde parçalara ayırıp yayınlamak.	O yıl yapılan doçentlik başvurusunun reddi	5-e: Uyarma cezası

Bilimde Etik İhlal Sonucu İnceleme Süreci

• HAKSIZ YAZARLIK

Etığe Aykırı Davranışlar	Yaptırımlar	
	Doçentlik Sınav Yönetmeliği (11.md)	Disiplin Yönetmeliği
Çalışmaya aktif katkısı olmayanları yazarlar arasında göstermek,	1-3 yıl arası doçentlik sınavlarına girme yasağı	8-d: Aylıktan kesme cezası
Aktif katkısı olanları yazarlar arasında göstermemek,		En hafifi 5-h: Uyarma cezası; kasıtlı olması halinde 9-f: Kademe ilerlemesinin durdurulması cezası
Yazar sıralamasını değiştirmek.	0 yıl yapılan doçentlik başvurusunun reddi	En hafifi 5-e v e 5-h: Uyarma cezası; kasıtlı olması halinde 8-d: Aylıktan kesme cezası

- **HAKSIZ YAZARLIK**

Doçent X ile aynı anabilim dalında görevli Araş. Gör. Y bir kongrede sunulmak üzere ortak bir çalışma yapmaya karar verirler.

Çalışmanın başından sonuna kadar, gerek çalışmanın tasarımı gerek analizi gerekse yorumlanması aşamalarında X ve Y birlikte çalışırlar.

Çalışma neredeyse sona ermek üzereyken X ve Y kişisel bir nedenden dolayı çatışırlar ve Y başka bir üniversiteye geçer. X bir süre sonra çalışmaya daha fazla uğraşmadan son şeklini vererek sadece kendi adını koyar ve daha önce planlanan kongrenin tarihi geçmiş olduğundan farklı bir kongreye bildiri olarak gönderir.

• DİĞER ETİK İHLALLERİ

Etığe Aykırı Davranışlar	Yaptırımlar	
	Doçentlik Sınav Yönetmeliği (11.md)	Disiplin Yönetmeliği
Makul ölçüleri aşan alıntılar yapmak	1-3 yıl arası doçentlik sınavlarına girme yasağı	En hafifi 5-e: Uyarma cezası; kasıtlı olması halinde 8-i: Aylıktan kesme cezası
Lisansüstü çalışmalarda öğrenci veya danışmanın isminin olmaması	0 yıl yapılan doçentlik başvurusunun reddi	En hafifi 5-h: Uyarma cezası; kasıtlı olması halinde 8-d ve 8-i: Aylıktan kesme cezası
Araştırmaya destek olanların çalışmada belirtilmemesi	0 yıl yapılan doçentlik başvurusunun reddi	En hafifi 5-h: Uyarma cezası; kasıtlı olması halinde 8-d ve 8-i: Aylıktan kesme cezası

• DİĞER ETİK İHLALLERİ

Etığe Aykırı Davranışlar	Yaptırımlar	
	Doçentlik Sınav Yönetmeliği (11.md)	Disiplin Yönetmeliği
İnsan-Hayvanlar üzerindeki çalışmalarda etiğe uymama	1-3 yıl arası doçentlik sınavlarına girme yasağı	8-i: Aylıktan kesme cezası
Hasta haklarına saygı göstermeden bilgileri yayınlama	1-3 yıl arası doçentlik sınavlarına girme yasağı	8-i: Aylıktan kesme cezası; idarecilik görevi olanlar için 7-b: Yönetim görevinden ayırma cezası
Doçentlik başvurularında jüriyi yanıltan yanlış-eksik beyanda bulunma	0 yıl yapılan doçentlik başvurusunun reddi	8-d: Aylıktan kesme cezası

Bilimde Etik İhlal Sonucu İnceleme Süreci

• DİĞER ETİK İHLALLERİ

Etığe Aykırı Davranışlar	Yaptırımlar	
	Doçentlik Sınav Yönetmeliği (11.md)	Disiplin Yönetmeliği
Hakemliğini kötüye kullanmak	1-3 yıl arası doçentlik sınavlarına girme yasağı	9-c: Kademe ilerlemesinin durdurulması cezası
Kongre katılım sahteciliği	1-3 yıl arası doçentlik sınavlarına girme yasağı	8-d ve 8-r: Aylıktan kesme cezası
Çalışmadaki diğer yazar isimlerini silerek fotokopi ile tek isimli makale oluşturmak	Bir daha doçentlik sınavına başvuramama	11-a/3: Üniversite öğretim mesleğinden çıkarma cezası
Farklı yayınlardan paragraflar alıp, kısmi değişikliklerle özet yazmak	1-3 yıl arası doçentlik sınavlarına girme yasağı	En hafifi 5-e: Uyarma cezası; kasıtlı olması halinde 8-i: Aylıktan kesme cezası
YÖK kriterlerini aşmak için para karşılığı makale yazdırmak veya yayınlamak	Bir daha doçentlik sınavına başvuramama	11-a/3: Üniversite öğretim mesleğinden çıkarma cezası veya eylemin durumuna göre gerekirse 11-b/6: Kamu görevinden çıkarma

Bilimde Etik İhlalleri En Aza İndirmek İçin

Neler Yapılmalı

- Bilimde araştırma eğitime ve öğretime önem vermek
- Genç bilim insanı adaylarına araştırmanın nasıl yapılacağını öğretip, onlara danışmanlık hizmeti verilmeli
- Bilimsel araştırma danışma merkezleri kurulmalı
 - Bu kurumlarda rasgele bireyler değil, gerçekten bilimsel deneyimi olan dürüst, saygın bilim insanları bulunmalı

Bilimde Etik İhlalleri En Aza İndirmek İçin

Neler Yapılmalı

- Araştırmada çok deneyim kazanılsa bile, etik kurallara her zaman önem verilmeli
- Deneylere ait tüm belgeler ve veriler en az beş yıl el altında bulundurulacak şekilde arşivlenmeli
- Yayın sayısı ile birlikte yayın niteliğinin (örneğin atıf sayılarının) de önemli olduğu vurgulanmalı

Bilimde Etik İhlalleri En Aza İndirmek İçin

Neler Yapılmalı

- Araştırmacıların üzerindeki mali ve idari baskıların kaldırılması hedeflenmeli
- Kendilerine iyi araştırma olanakları sunulmalı

“İnsanları yasa ve ceza ile yönetirseniz, onlar bir daha yanlış yapmayacaklar, ancak şeref ve utanma duygularına da sahip olmayacaklardır. İnsanları erdemle ve ahlâk kuralları ile yönetirseniz, o zaman onlar hem şeref ve utanma duygusuna sahip olacaklar, hem de doğruyu yapmaya çalışacaklardır.”

Konfüçyüs

Sonuçlar

Yayın yapma ve atıf alma mecburiyeti ise yayın çok yapan birinin arkasından koşarak bir yayınında ismini yazması, başka bir yayınında ise o ilk yayına atıf yapması beklendi. Böyle arkadaş veya tanıdık bulamayanlar bu engeli para vererek açma yolunu izlediler. Buna sahip olma zorunluluğu yurt dışı paralı yayın sektörünü oluşturmaya başladı..

hata → yanlışma → sahtekarlık

yok

kasıt

var

- 1.yanlış gözlem
- 2.yanlış analiz
- 3.yetersiz kayıt tutma
- 4.yöntemin ayrıntılarını açıklamama
- 5.çift veya dilimlenmiş yayın
- 6.önyargı veya çalışma sonrası tasarımı değiştirme
- 7.daha önceki çalışmaları görmezden gelme
- 8.verileri baskılama, veri noktalarını çıkarma
- 9.açıklanmamış çıkar ilişkisi, sahtekarlık
- 10.haksız yazarlık
- 11.haksız hakemlik, yalan tanıklık
- 12.casusluk, sırları açıklamak
- 13.kamu fonlarının kötü kullanımı
- 14.zorbalık, insan kayırma
- 15.hatalı verileri görmezden gelme
- 16.sahtekarlık ihbarlarını baskılama
- 17.bilgilendirilmiş onam alınmaması
- 18.aşıma
- 19.çarpıtma
- 20.uydurma
- 21.yasa dışı insan deneyleri

zor

saptanma
kolaylığı

kolay

Orta → yüksek → düşük impakt

“Bilim insanı temsilcisi olduğu bilim topluluğunun toplum nezdindeki saygınlığına gölge düşürecek davranışlardan sakınmalı”

“Kurumlar etik dışı davranışlara karşı duyarlı olmalı, yapısal ve düzenleyici önlemler alınmalı”

SORULAR.....

